

Lesní ochranná služba VÚLHM Jíloviště-Strnady

ve spolupráci

s Lesnickou fakultou České zemědělské univerzity v Praze
a Českou zemědělskou společností, pobočkou při ČZU

Škodliví činitelé v lesích Česka 2002/2003

sborník referátů
z celostátního semináře s mezinárodní účastí

Praha-Suchdol, 26. 3. 2003

Sestavil: Petr Kapitola

Sborník referátů z celostátního semináře s mezinárodní účastí

„Škodliví činitelé v lesích Česka 2002/2003“

Praha-Suchdol, Česká zemědělská univerzita, 26. 3. 2003

Pořadatel semináře:

Lesní ochranná služba VÚLHM Jíloviště-Strnady
ve spolupráci s Lesnickou fakultou České zemědělské univerzity v Praze
a Českou zemědělskou společností, pobočkou při ČZU

Odborný garant semináře:

Dr. František Soukup, CSc.
VÚLHM Strnady, e-mail: soukup@vulhm.cz

Sestavil a k tisku připravil:

Ing. Petr Kapitola; sazba obálky: Ing. Robert Klán, Klára Šimerová
VÚLHM Strnady, e-mail: kapitola@vulhm.cz

Vydal:

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti Jíloviště-Strnady, 2003

Adresa vydavatele:

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti
Jíloviště-Strnady
156 04 Praha 5 – Zbraslav
tel. 257 892 222, e-mail: admin@vulhm.cz

Tisk: TISK Ústav jaderných informací Zbraslav

Náklad: 300 ks

ISBN 80-86461-27-0

Za obsah příspěvků zodpovídají autoři.
Texty neprošly odbornou jazykovou úpravou.

Snímek na obálce:

Plodnice houby *Sphaeropsis sapinea* (Fr.) Dyko et Sutton na jehlicích borovice Jeffreyovy (*Pinus jeffreyi*)
(foto: P. Kapitola, archiv VÚLHM)

Doporučený způsob citace (příklad):

Čermák P., Mrkva R., 2003: Možnosti posuzování početnosti sudokopytníků a jejich vlivu na dřevinnou vegetaci na příkladu NP a CHKO Šumava. In: Škodliví činitelé v lesích Česka 2002/2003. Sborník ze semináře, Praha-Suchdol 26. 3. 2003, ed. P. Kapitola. VÚLHM Jíloviště-Strnady, p. 36-40.

Diskusní příspěvek

STRÁNKY O BEJLORMORCE *CONTARINIA FAGI*

VÁCLAV NÁROVEC, JARMILA NÁROVCOVÁ

Úvod

Předkládaný diskusní příspěvek je určen účastníkům semináře *Škodliví činitelé v lesích Česka 2002/2003*, nicméně vlastní problematiky ochrany lesa se dotýká pouze okrajově. Na pozadí informací o aktuálním působení bejlmorky bukopupenové (*Contarinia fagi*) ve školkařských provozech (pozn.: tomuto tématu je na semináři věnován samostatný příspěvek) rekapituluje některé zkušenosti, týkající se prezentace této problematiky na webových stránkách řešitelského pracoviště (<http://vulhm.opocno.cz>).

Publikované práce o bejlmorce bukopupenové v našich lesních školkách

Přítomnost larev bejlmorky bukopupenové (*Contarinia fagi* Rübsaamen) v rašících pupenech semenáčků buku lesního, pěstovaných ve fóliovnících VÚLHM – VS Opočno, byla poprvé zaznamenána dne 25. května 2001. Následný rozbor poškozených a znetvořených bukových semenáčků vedl k potvrzení pracovní hypotézy, že se tento škůdce spolupodílí na snížené morfologické kvalitě finálních výpěstků (redukce přírůstu terminálního vrcholu, zmnožování počtu bočních výhonů, příznaky nanismu a jiné tvarové deformace sadebního materiálu). Z kontroly kvality sadebního materiálu buku lesního, uskutečněného v průběhu léta a na podzim 2001 ve vybraných lesních školkách, se navíc ukázalo, že obdobný problém se týká celé řady dalších školkařských provozů. Lesnická praxe (resp. konkrétní vlastníci lesa, jichž se problematika přímo či nepřímo dotýkala) byla o nově zjištěném škůdci operativně informována formou přednášek a prostřednictvím terénního poradenství, prováděného pracovníky VÚLHM v rámci *Poradenské a expertní činnosti v oboru lesního školkařství a zalesňování* (přehled těchto poradenských aktivit viz JURÁSEK a kol. 2001, s. 7).

Informace pro nejširší lesnickou veřejnost pak byly shromážděny v rozsáhlém článku, který otisknula *Lesnická práce* č. 3/2002 (NÁROVCOVÁ a SKUHRAVÁ 2002a). Přímý přenos poznatků výzkumu do hospodářské praxe naplnil zejména seminář *Příčiny poškození buku v lesních školkách a možnosti preventivních opatření*, pořádaný Výzkumnou stanicí Opočno dne 30. 5. 2002 ve spolupráci se Sdružením lesních školkařů ČR, SRS Rychnov nad Kněžnou a spolu s dalšími zainteresovanými organizacemi. Přednášky, zabývající se konkrétně bejlmorkou bukopupenovou (SKUHRAVÁ 2002, NÁROVCOVÁ 2002), byly kompletovány ve sborníku, jehož vydání v nákladu 200 ks zajišťovalo pro své členy a pro účastníky semináře Sdružení lesních školkařů ČR. V témže období (květen 2002) byla krátká informace o poškozování nadzemních částí buku lesního ve školkách publikována i ve *Zpravodaji ochrany lesa*, vydávaném každoročně *Lesní ochrannou službou* (KAPITOLA, LIŠKA a KNÍŽEK 2002, s. 35). Pro účastníky výročního semináře pracovišť, zabývajících se pěstováním lesů v České a Slovenské republice (*Současné trendy v pěstování lesů*, Kostelec nad Černými lesy, 16. a 17. 9. 2002), a tedy pro užší okruh uživatelů je také dostupný příspěvek *Problém bejlmorky bukopupenové v lesních školkách v České republice* (NÁROVCOVÁ a SKUHRAVÁ 2002b). Sborník z tohoto semináře byl však vydán až na počátku roku 2003. Informace o bejlmorce bukopupenové zahrnovala i plenární přednáška *“Bejlmorka bukopupenová*

(*Contarinia fagi*) (Cecidomyiidae, Diptera), nový škůdce buku v lesních školkách v České republice”, kterou prezentovala SKUHRAVÁ (2003) dne 13. 2. 2003 na “Zoologických dnech 2003” v Brně. I tato akce, pořádaná brněnskou pobočkou České zoologické společnosti, znamenala rozšíření jinak úzkého spektra uživatelů těchto informací.

Prezentace problematiky na webových stránkách řešitelského pracoviště

Webové stránky řešitelského pracoviště (<http://vulhm.opocno.cz>) jsou orientovány převážně na takové soubory informací (historie, současnost a organizační struktura pracoviště, personální obsazení, přehled řešených výzkumných projektů, seznam pokusných ploch a experimentálních objektů, nabídka služeb, přehled publikační činnosti apod.), u kterých se nepředpokládají časté změny a tedy i nutnost každodenních aktualizací. Seminářům, přímo pořádaným VÚLHM – Výzkumnou stanicí Opočno (sekce „Semináře“), je zde věnována pouze dílčí část oddílu „Činnost“. Sem byla v červnu 2002 vložena krátká informace o semináři *Příčiny poškození buku v lesních školkách a možnosti preventivních opatření*, pořádaném dne 30. 5. 2002 v Opočně (<http://vulhm.opocno.cz/aktuality.html>).

Audit návštěvnosti webových stránek o bejlmorce

Monitoring návštěvnosti jednotlivých stránek této webové prezentace (prostřednictvím auditu na serveru toplist.cz) zaznamenal bezprostřední reakci uživatelů Internetu. Zatímco se v předchozím období (březen a duben 2002) návštěvnost webových stránek Výzkumné stanice Opočno pohybovala kolem 50 až 60 přístupů měsíčně, po uveřejnění informace o uspořádaném semináři se během června 2002 zvýšila téměř na třinásovek (154 přístupů). Následně (červenec a srpen) opět poklesla na 60, resp. 57 přístupů.

Stejnou zkušenost jsme zaznamenali i v září, kdy v souvislosti s přípravou referátu na seminář *Současné trendy v pěstování lesů* (16. a 17. 9. 2002) byla na samostatné webové stránce (<http://vulhm.opocno.cz/homepages/narovcova/bejlmorka.html>) podrobněji popsána problematika působení bejlmorky bukopupenové v lesních školkách České republiky. Návštěvnost stránek VÚLHM – VS Opočno během září, resp. října 2002 opět vzrostla na 175, resp. 197 přístupů. Z uvedených údajů lze odvodit, že již v červnu projevil o publikovanou dílčí aktualitu zájem téměř 100 uživatelů Internetu. Během září, kdy bylo na Web umístěno podrobnější sdělení, pak přibližně další stovka zájemců vizitovala novou stránku o bejlmorce *Contarinia fagi* (její českou verzi).

Do jisté míry překvapením pro nás byla struktura návštěvníků podle domén 1. řádu (států), neboť nadpoloviční podíl představovaly přístupy ze zahraničí. Uvážíme-li však, že bejlmorka *Contarinia fagi* se vyskytuje přirozeně v přírodě v celé Evropě (SKUHRAVÝ a SKUHRAVÁ 1998), pak to bylo „překvapení“ neoprávněné. Vedle zemí střední a západní Evropy, kde je pěstování nejen buku, ale i dalších dřevin, intenzivními technologiemi rozšířené (např. Nizozemí, Polsko), byly nejčastějšími návštěvníky stránky o bejlmorce uživatelé z Finska (domény oamk.fi a funet.fi) a Slovenska (lesnická pracoviště ve Zvolenu, např. vlu.zv.nextra.sk). Jmenovat však lze i jednotlivé uživatele z Turecka (ege.edu.tr) či ze zámoří (videotron.ca; aol.com, intensive.net aj.).

Překvapením pak byla i otevřenost zahraničních návštěvníků a jejich připravenost vést o problematice dialog prostřednictvím elektronické pošty. Řešitelky dané problematiky (NÁROVCOVÁ a SKUHRAVÁ 2002a, 2002b) se tak setkaly i s požadavkem (resp. prosbou), aby své praktické poznatky a informace o bejlmorce bukopupenové v České republice odeslaly konkrétním žadatelům (praktickým školkařům) do zahraničí (v orig.: „I saw an article on internet about *contarinia fagi*. It interests me very much. Could you give me some information in English please? I think we are struggling here in Belgium also with this plague. Thanks for

any answer, yours sincerely...“). Nutno přitom poznamenat, že výše citovaná prosba byla ze zahraničí odeslána pouze několik dní (18. září) po zveřejnění (9. září) české verze stránek na Webu. Přímou reakcí na uvedený požadavek proto bylo vytvoření anglické mutace zájmové stránky a její bezodkladné uveřejnění (<http://vulhm.opocno.cz/en/aktuality.html>).

Shrnutí

Publikování na Internetu představuje efektivní a rychlou formu předávání výzkumných poznatků hospodářské praxi.

Citovaná literatura

- JURÁSEK A. a kol., 2001: Expertní a poradní činnost v oboru lesního školkařství a zalesňování. [Výroční zpráva pověření MZe ČR]. Opočno, VÚLHM – Výzk. stanice, 16 s.
- KAPITOLA P., LIŠKA J., KNÍŽEK M., 2002: Ostatní hmyz. In: Výskyt lesních škodlivých činitelů v roce 2001 a jejich očekávaný stav v roce 2002. Zpravodaj ochrany lesa. Supplementum. Květen 2002. Sest. P. Kapitola a M. Knížek. Jíloviště-Strnady, VÚLHM, s. 34 – 35.
- NÁROVCOVÁ J., 2002: Zkušenosti s ochranou proti bejlomorci bukopupenové. In: Příčiny poškození buku v lesních školkách a možnosti preventivních opatření. Sborník referátů. Opočno, 30. 5. 2002. Kravaře, AVE CENTRUM, s. 6 – 7.
- NÁROVCOVÁ J., SKUHRAVÁ M., 2002a: Příčiny poškození buku v lesních školkách. Lesn. Práce, 81, č. 3, s. 120 – 123.
- NÁROVCOVÁ J., SKUHRAVÁ M., 2002b: Problém bejlomorky bukopupenové v lesních školkách v České republice. In: Současné trendy v pěstování lesů. Výroční mezinárodní seminář pracovišť zabývajících se pěstováním lesů v České a Slovenské republice. Kostelec nad Černými lesy, 16. a 17. 9. 2002. Sest. J. Karas a V. Podrázský. Praha, Česká zemědělská univerzita, s. 105 - 109.
- SKUHRAVÁ M., 2002: Bejlomorka bukopupenová a další škůdci na buku v lesních školkách. In: Příčiny poškození buku v lesních školkách a možnosti preventivních opatření. Sborník referátů. Opočno, 30. 5. 2002. Kravaře, AVE CENTRUM, s. 4 – 5.
- SKUHRAVÁ M., 2003: Bejlomorka bukopupenová (*Contarinia fagi*) (Cecidomyiidae, Diptera), nový škůdce buku v lesních školkách v České republice. In: Zoologické dny 2003. Sborník abstraktů z konference. Brno, 13. a 14. 2. 2003. Sest. J. Bryja a J. Zukal. Brno, Česká zoologická společnost, s. 96 – 97.
- SKUHRAVÝ V., SKUHRAVÁ M., 1998: Bejlomorky lesních stromů a keřů. 1. Vyd. Písek, Matice lesnická. 174 s.

Adresa autorů:

Ing. Václav Nárovec, CSc.

Ing. Jarmila Nárovcová

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, Výzkumná stanice Opočno

Na Olivě 550

517 73 Opočno

e-mail: narovec@vulhm.opocno.cz; narovcova@vulhmop.cz